

Beskytt voldsutsatte kvinner, ikke voldsutøvere!

- Kommunale handlingsplaner og OVA må på plass!

Forslagsstiller: Adéle Johanne Mathisen, kvinnepolitisk leder Vestfold SV

Del 1: Likestilling, vold i nære relasjoner og kommunale handlingsplaner.

I starten 2023 lanserte NKVTS - nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress, en omfangsrapport om vold i nære relasjoner i den norske befolkningen.

Her fastslår de at kvinner i mye større grad enn menn er utsatt for alvorlig vold fra partner. En av ti kvinner har blitt utsatt for alvorlig fysisk vold fra partner, til sammenligning er andelen for menn på tre prosent. I samme omfangsrapport viser de til en økning i voldtektsstatistikken, der 14 prosent av kvinner har vært utsatt for en voldtekt ved makt eller tvang, mens for menn er andelen en av tyve.

Regjeringens nylanserte opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) viser også til disse tallene og legger ved at mørketallene er store. Politiet henlegger også anmeldelser til tross for en økning i anmeldelser og antall saker som når domstolene er få.

Over en av ti kvinner utsettes for voldtekt ved makt og tvang, mens kun én prosent av voldtektene ender med en fellende dom. SV ønsker et taktskifte i etterforskningen av slike saker og et samfunn der alle kan leve fritt og bevege seg uten frykt. Inkludert kvinner.

Norges nasjonale gjennomgang av Agenda 2030 - FNs bærekraftsmål kom i 2021. Denne skal si noe om hvordan Norge ligger an med å nå bærekraftsmålene innen 2030. I grove trekk måler den utviklingen ved om hvert mål og om de er nådd.

Ved bærekraftsmål fem om å oppnå likestilling og dens fem delmål, er utviklingstrenden etter daværende regjering vurdert til at Norge skal ha nådd delmålene eller være i positiv utvikling, men med et unntak. Nemlig delmål 5.2 om å bekjempe vold mot jenter og kvinner.

Regjeringen og sivilsamfunnet omtaler utviklingen som stagnerende og at vold mot kvinner er en hovedutfordring i arbeidet mot å oppnå likestilling og dens bærekraftsmål i Norge.

Regjeringens opptrappingsplan viser til kommunenes ansvar i det forebyggende arbeidet mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, men stilles ikke krav til en spesifikk arbeidsmetode. Likevel skal kommunene iverksette konkrete tiltak for å forebygge kjønnsbasert vold, sette mål, lage plan og følge en strategi for arbeidet sitt. Kommunene skal også bidra til utvikling av kunnskap om kjønnsbasert vold etter likestillings - og diskrimineringsloven, Istanbulkonvensjonen og FNs kvinnekongresskonvensjon.

NKVTS har dermed laget en veileder for utviklingen av en kommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Dette som et verktøy inn mot forebyggingen og det helhetlige arbeidet. Vestfold SV skal jobbe for denne veiledningen i våre kommuner.

Del 2: Partnerdrap i Norge

- kvinners krav på reell rettssikkerhet krever OVA.

Norge har relativt lave drapstall, men i 2023 var tallene høyest på 10 år. En av fire drap i Norge er partnerdrap, og kvinner er klart mest utsatt. I over 70 prosent av partnerdrapene begått, har det vært registrert én eller flere episoder med partnervold før drapet, samt syv av ti kvinner var i kontakt med et hjelpeapparat før de ble drept.

I den første måneden av 2024 så vi tydelig konsekvensene av at vi gjennomgående er for tilbakeholdne med restriksjoner for voldsutøver. Den første uken av 2024 har blitt den verste drapsuken i Norge på 24 år. Fra 2000-2024 har 186 kvinner og 23 menn i Norge blitt drept av sin partner eller ekspartner, dette regnes som det vi kaller partnerdrap. Minst 25 av ofrene hadde allerede voldsalarm, eller hadde bedt om voldsalarm og/eller besøksforbud mot den voldsutøver som senere drepte dem. Ingen av gjerningspersonene var ilagt omvendt voldsalarm, også kalt OVA.

SV har bedt denne regjeringen, med flere siden 2013 om å ta i bruk omvendt voldsalarm. 25 000 saker om mishandling i nære relasjoner er vært registrert de siste åtte årene, men ordningen om omvendt voldsalarm er også iløpet av åtte år

kun benyttet 65 ganger. Det er tydelig at norske myndigheter ikke klarer å ivareta voldsutsatte.

En omvendt voldsalarm (OVA) skal øke beskyttelsen av personer som lever i risiko for å bli utsatt for vold, trusler og annen uønsket kontakt. Formålet er å hindre brudd på besøks- og kontaktforbud før de forekommer, ikke å rykke ut når eventuelle brudd forekommer i motsetning til dagens voldsalarm. OVA er noe den domfelte må gå med og varsler ut fra bevegelsesområder til domfelte. Mens en voldsalarm må brukes og aktiveres av den voldsutsatte.

Riksrevisjonen gjennomgikk myndighetenes arbeid mot vold i nære relasjoner i 2022 og mente at oppfølgingen av voldsalarm samt besøksforbud ikke var tilstrekkelig. Innsatsen for vold i nære relasjoner ble også av dem ansett som mangelfull.

I dagens ordning bestemmer domstolene om noen skal dømmes til OVA, terskelen er høy. SV i likhet med kvinneorganisasjoner krever OVA nå.

Vi ber regjeringen fremskynde arbeidet og at den nye loven for omvendt voldsalarm skal tre i kraft så raskt som mulig.

En av de drepte kvinnene i 2024, fikk besøksforbudet sitt brutt hele ti ganger, de siste ni månedene før hun ble drept av samme mann. Vi kan ikke la voldsutøveres krav om personlig frihet, forbli viktigere enn dem de utsetter for vold.

Vestfold SV vil:

- At regjeringen må øke og utvide bruken av omvendt voldsalarm for å sikre trygghet og hindre voldsutøvere i å nærme seg trusselutsatte personer.
- Kreve at Stortinget skal innføre en lavere terskel for bruk av omvendt voldsalarm (OVA), for å beskytte voldsutsatte og forebygge vold samt drap i nære relasjoner bedre enn i dag.
- Jobbe for å etablere og/eller forbedre kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner - i tråd med NKVTS sin veileder for utviklingen kommunale handlingsplaner om vold i nære relasjoner.
- Styrke seksualundervisningen i skolen. Alle elever må få tidlig og god opplæring om grenseforståelse og grensesetting.
- Styrke innsatsen mot vold mot kvinner og barn, vold i nære relasjoner, voldtekt og seksuell trakassering hos politiet. Etterforskning må prioriteres høyere.